

føres vidt omkring i tysk geografi, dog med hovedvægten på den historiske regionalgeografi.

Viggo Hansen

Karl-Erik Frandsen: Vang og tægt: studier over dyrkningssystemer og agrarstrukturer i Danmarks landsbyer 1682-83.

Bygd, Esbjerg 1983. 296 s., ill. & 4 kort i lomme. Kr. 195,-.

I denne historisk-geografiske doktorafhandling finder man for første gang en totalundersøgelse af de mange dyrknings- og marksystemer i Danmark, et prisværdigt arbejde, hvori kartografiske metoder spiller en fremtrædende rolle og er benyttet med stort held. Grundlaget er en række case-studies, hvis eksempler må siges at være repræsentative for den fremlagte systematik. Den dybestgående analyse finder man for Øerne og specielt for Fyn, hvor adskillige andre historiske kilder er benyttet. Samme sted får man også et godt indtryk af, at det gamle landsbysamfund i funktionel henseende langt fra at være et stift system har forstået at indordne sig efter de lokale forhold. Forfatteren kommer til den konklusion, at jordbundsforhold (gennem indholdet af næringsioner), relief og tildels klima har været stærkt medvirkende til valg af dyrkningssystem, selvom man ikke kan se bort fra, at også traditioner og de administrative forhold har spillet ind. – Det skal bemærkes, at afhandlingen kun gælder landsbyerne, og ikke den spredte bebyggelse. – Den historisk-geografiske forskning er hermed kommet et langt stykke videre, og det er også værd at påpege, at forfatteren med sin historiske uddannelse bag sig har erhvervet en række færdigheder, som almindeligvis er beskåret geografen, blandt andet den kritiske stillingtagen til og større kendskab til et omfattende kildestof. Det bør fremhæves, at forfatter og forlag i fællesskab har skabt et meget smukt arbejde, der med stort udbytte også kan læses af ikke-akademiske kredse, hvad det også givet vil, ligesom det med fordel kan og bør indgå i det gymnasiale undervisningsstrin.

Viggo Hansen

Le développement inégal dans la région de Québec: contribution cartographique et analytique, ed. par Rodolphe de Koninck, Robert Lavertue et Jean Raveneau.

(Travaux du Département de Géographie de l'Université Laval, 5).

Les Presses de l'Université Laval, Québec 1982. 108 s.: kort: 36 cm. Can \$35,-.

Denne atlas er et led i det udgivende instituts vældige koncentration om »ulige udvikling«;

det fremgår bl.a. af et par omfattende bibliografiske annexer over instituttets projekter, afgangsupgaver, disputater og publikationer. Det foreliggende værk over regionen Québec er en statistisk eller tematiskkartografisk atlas af demografisk og socialgeografisk art. Indledningsvis bringes en ret omhyggelig redegørelse for projektet og metoder. Herefter følger hen ved et halvhundred kartogrammer (cirkelkort, koropletkort) for lige så mange emner. Kortene suppleres med en kortfattet kommentar af omfang typisk svarende til 1-2 A4 sider. I betragtning af de øjensynligt ret omfattende databehandlingsmæssigt ret store ressourcer kan det undre, at der f.eks. kun er anvendt summarisk mortalitet og ikke f.eks. alderskorrigerede hyppigheder, der givet kunne have givet større information i relation til værkets titel. I denne forbindelse kunne det også være fornuftigt at inddrage variable som middellevetid eller spædbørnsdødelighed. (Spædbørnsdødeligheden må det i al fald være forholdsvis nemt at få oplyst). Man kan også undres over – i relation til titlen – at »analysen« er holdt på det rent verbale, at der ikke er gjort videre forsøg på at regionalisere eller på anden måde at syntetisere – hverken partielt eller mere omfattende. Der er således primært tale om en materialesamling.

Henning Mørch

Islandjunder medvirken af Olafur Björnsson, (et al) – red. af Morten Stender og Holger Hedemann.

2. udg. Gyldendal Kbh. 1983. 165 s., ill. 30 cm. Pris ikke oplyst.

De to forfattere/udgivere har fornuftigt nok allieret sig med 5 islandske kolleger til at tage sig af visse kapitler under erhverv og økonomi, hvorved også statistikken er ført op til dato. Bogen er tænkt til undervisningsbrug i gymnasiet og H. F. og anbefales brugt i et tværfagligt samarbejde, selvom erfaringerne heri er relativt få. Emnebehandlingerne spænder vidt, men har en ret ulige vægtfordeling. Efter anmelderens mening er tekstbehandlingen fortræffelig, og den rette tone er slået an med påpegnen af natur-samfunds problematikken, og mange af kapitlerne findes desuden velegnede i en ekskursionsammenhæng. Morten Stender har taget ansvaret for geologien, der er det største kapitel med dets 58 figurer. Her når man ind i den højere videnskab i brugen af detailfyldte tegninger, der desværre ofte kommer til at stå alene uden fyldestgørende ledsagende tekst og derfor kræver ekspertbistand. Til gengæld er teksten her som andre steder meget læselig, og figurer og tabeller er øst ud

over siderne med gavmild hånd. Her havde der nok også været brug for en kritisk »hånd« til at slå ned på overflødige (fig. 5.2), mindre heldige (fig. 4.10 nederst og 14.7) samt ombyttede (18.1 og 18.2) figurer. I en sektorundersøgelse, hvad enten det er om landbrug, fiskeri, industrialisering eller byplanlægning, er Island fortrinlig som illustration.

Viggo Hansen

Lothar Willmann: Überflug: die DDR aus der Vogelperspektive.

Brockhaus, Leipzig 1983. 1 bd. ill. 28 cm. M 49,-.

På 160 helsider i format 24 x 24 cm præsenteres mange områder i DDR, men af billedvalget fremgår tydeligt, at det er »Institut für Städtebau und Architektur«, der står bag tilrettelæggelsen. Langt den overvejende del af optagelserne viser byer og fra mange vinkler, men kun et mindre afsnit er helliget det åbne landskab, og her indgår slotte samt rekreative arealer som vigtige ingredienser. Halvdelen af billederne er i farve, og den eneste oplysning om det enkelte foto er en stedsangivelse. Man savner således en kort indføring og i høj grad et orienterende kort. Teksten på 32 sider har ingen direkte forbindelse med billederne; den er meget ordrig og giver en bred oversigt over DDR's nyere udvikling med nogle historiske tilbageblik.

Kr. M. Jensen

R. G. Johnston: Introduction to sheep farming.

Granada, London 1983. VI, 266 s.: ill. 24 cm. £7.95.

En teknisk, men let tilgængelig bog, der oplyser om fodring, sygdomme, behandling af uld og kød samt økonomien i fåreavl. Et par afsnit behandler fåreavlens regionale udbredelse med vægten på De britiske Øer.

Kr. M. Jensen

Eva K. Dargyay: Tibetan village communities: structure and change.

Aris & Phillips, Warminster 1982. VIII, 110 s., ill. & 4 tav. 24 cm. £12.50.

I en periode, hvor adgangen til Tibet har været meget sparsom, har forfatteren opsøgt en gruppe tibetanske flygtninge i Nordindien og gennem interviews formet et billede af tre landsbyers udseende og funktion i tiden 1926-60. Det er overvejende en sociologisk undersøgelse, der bl.a. belyser folks afhængighed af de tre magtgrupper: regeringen, klostrene og adelslægterne. Desuden behandles familien, bebyggelserne og de økonomiske forhold, hvor landbruget som det dominerende erhverv beskrives med en ræk-

ke detailoplysninger. Forfatteren hævder uden den store bevisførelse, at disse tre landsbyer viser generelle træk for store dele af Tibet. *Kr. M. Jensen*

Deutsche Dörfer, hrsg. von Wilhelm Landzettel.

Westermann, Braunschweig 1982. 384 s.: ill. 31 cm. DM 68,-.

Det gennemgående element i den vesttyske bebyggelse i det åbne land er den kompakte landsby. Gennem det sidste århundrede er der gjort flere forsøg på at fremme udflytningen fra dette ret u hensigtsmæssige bebyggelsesmønster med meget store afstande til markfelterne. Traditionerne for at bo tæt sammen har imidlertid været for stærke, og i efterkrigsårene har mekaniseringen også formindsket ulmperne ved den megen transport. I erkendelse heraf har myndighederne forsøgt at hjælpe på landsbyernes bevarelse gennem den såkaldte »Dorferneuerung«; der gives tilskud til reparationer, så gårdene kan modtage feriegæster, småvirksomheder støttes og de gamle, indviklede markmønstre udskiftes, så de aktive landbrug har en chance for at fungere videre. Dertil kommer, at mange deltidslandmænd arbejder i industrien, men bevarer og investerer i deres bolig i landsbyerne. Resultatet er mange ret velplejede bysamfund, som dette værk præsenterer i et fint udstyr med billeder og tegninger. Godt hundrede meget forskellige landsbyer (heraf 4 fra DDR) portrætteres, og man får lyst til at stoppe op i dem på den næste tur gennem Tyskland.

Kr. M. Jensen

Urban planning practice in developing countries, eds.: John L. Taylor and David G. Williams.

(Urban and regional planning series, vol. 25). Pergamon Press, Oxford 1982. X, 357 s., fig. 24 cm. \$45,-.

Efter en kort indledning, hvor byplanlægningen sættes i en modelteoretisk ramme, følger 11 »case studies« fra asiatiske udviklingslande. Hensigten er at demonstrere praktisk problemløsning på en række felter og derved højne planlæggerens faglige niveau. »Case studies« omfatter storbyernes generalplanlægning, »New Town« planlægning, byernes rolle for landbrugets udvikling, bosættelsesprogrammer for lavindkomstgrupper og iværksættelse og vurderinger af sektorplanlægning.

Bogen henvender sig til udviklingslandenes planlæggere og finder næppe anvendelse udenfor deres kreds.

Chr. Wichmann Matthiessen.

R. E. Pahl, R. Flynn, N. H. Buck: Structures and processes of urban life.

2. ed. Longman, London 1983. 160 s., ill. 20 cm. £3.95.

Denne lille elementære indføring i bysociologien er rettet mod unge under videre uddannelse og kan anvendes af andre som ønsker en introduktion. Bogen gennemgår indledningsvis byudviklingens historie i Storbritannien og fokuserer på aktivitetsmønstre i byer. Dernæst beskrives de strømme der præger byerne og to markeder gøres til genstand for analyse: boligmarkedet og arbejdsmarkedet. Den offentlige sektor og den uformelle økonomi inddrages og til slut sammenfattes.

Bogen vil være nyttig og den giver en god oversigt over bysociologien uden at falde i de talrige grøfter der omgiver denne.

Chr. Wichmann Matthiessen

Regional development agencies in Europe, ed. by Douglas Yuill.

Gower, Aldershot 1982. VII, 449 s., ill. 23 cm. £17.50.

Bogen beskriver regionale udviklingsagenter i EEC efter et standardiseret forlæg. Fra Danmark præsenteres således egnsudviklingsrådets form, funktion og rolle og der gives eksempler på konsekvenser af dets virke. Bogen er en let tilgængelig håndbog.

Chr. Wichmann Matthiessen

Atlas zur Raumentwicklung. 8: Umwelt und Energie/Bundesforschungsanstalt für Landeskunde und Raumordnung.

Bundesforschungsanstalt für Landeskunde und Raumordnung, Bonn 1982. 1 bd.: kort. 60 cm. Pris ikke oplyst.

Dette 8. bind af det udmærkede vesttyske atlas knytter sig helt til de øvrige i form og udstyr – altså en høj kvalitet. Nyhedsværdien af opslagene er forbedret, idet helt nye data anvendes. Der må som vanligt rettes en kritik mod manglen af udviklingsbeskrivende data. *Christian Wickmann Matthiessen*

Eric C. Barrett, David W. Martin: The use of satellite data in rainfall monitoring.

Academic Press, London 1981. XI, 340 s., ill. 24 cm. £27.80.

En af de meget rare opsummerende referencébøger, der er nemme at gå til, og som i første omgang letter litteratursøgninger indenfor emnet.

Der er tale om en vel anoteret gennemgang af metoder og resultater indenfor den del af Telemålingen, der beskæftiger sig med kortlægning af nedbørsformer og deres globale og lokale fordelinger.

Bogens første del beskriver, dels behovet for en bedre viden om nedbørsfordelingerne, dels de Telemålings sensorer, der pt. er til rådighed. Anden del er en god og grundig summarisk gennemgang af metoderne, som foreløbig er udviklet – eller som er under udvikling – til delvis opfyldelse af behovene. I tredje del, der så afgjort er noget tynd, søges den praktiske anvendelse vurderet; og som så ofte kniber det med de mere håndgribelige eksempler på anvendeligheden så snart den rene, mere videnskabelige grundforskning skal omsættes til praksis. Bogen afsluttes med en diskussion af fremtidige behov for specifik tillem্পning af Telemålings sensorer til regnmonitering.

Sten Folving

Rolando V. Garcia: Drought and man. The 1972 case history. Vol. 1: Nature pleads not guilty.

Pergamon Press, Oxford, 1981. XIV, 300 s., ill. 26 cm. \$60,-.

Dette værk er som så mange andre inspireret af Sahel-katastrofen i begyndelsen af 70'erne. Bogen er den første i en serie på tre, som tilsammen skal præsentere resultaterne fra en forskergruppe nedsat af »International Federation of Institutes for Advanced Studies« og Aspen Institute.

Hovedvægten ligger klart på tørkens sociale dimension, mens den klimatiske dimension henvises til bogens sidste femtedel. Denne disposition må man bifalde, når man har set talrige værker med modsat vægtning, nok fordi den klimatiske side af de semi-aride udnyttelsessystemers eksistensgrundlag er nemmest at demonstrere.

Analysen af de socio-økonomiske faktorer forklaringsværdi tager udgangspunkt i en række såkaldte pseudo-facts og vildledende årsagssammenhænge vedrørende de tørkeramte lande o. 1972 og den globale fødevarerforsyning.

Ad statistisk vej dokumenteres dels strukturen i verdens fødevarerproduktion og -distribution i begyndelsen af 70'erne og dels de væsentlige magtændringer i det globale økonomiske system.

Dernæst følger en mere teoretisk orienteret redegørelse for befolknings-ressourcebalancen, for den multinationale fødevarerhjelps rolle i tørkesituationer og for regionale eksempler på baggrund for katastrofen.

Første del rundes af med konkluderende bemærkninger og anbefalinger for fremtidige studier. Essensen er hér, at forklaringen på katastroferne først og fremmest må søges i den herskende internationale arbejdsdeling og internationale økonomiske orden, og at en